

Asia: VN/30737/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston päätökseksi huoltovarmuuden tavoitteista

Lausunto

Lausunnot lukuun 1. Johdanto

-

Lausunnot lukuun 2. Huoltovarmuuden toteuttamisen lähtökohdat

Kulttuuriperinnön suojele tulee järjestää entistä varmemmin osana kokonaismaanpuolustusta.

Lausunnot lukuun 3. Kehittämiskohteiden taustat ja tavoitteet

-

Lausunnot lukuun 4. Toimialakohtaiset huoltovarmuustavoitteet ja kehittämiskohteet

Kansallisarkiston tietovarannot tulee huomioida huoltovarmuuden tavoitteissa osana yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisiä tietovarantoja.

Kansallisarkiston sähköisen arkistoinnin palvelu tulee luokitella yhteiskunnan kannalta kriittiseksi tietovarannoksi tiedon määrän, tietosisältöjen ja niiden luottamuksellisuuden vuoksi. Tietovarannon suojaaminen tietomurroilta, tietojen manipuloinnilta, tuhoamiselta ja laitto-malta käytöltä on kriittistä, jotta kansalaisten oikeudet toteutuvat kaikissa olosuhteissa. Luottamus digitaalisen tiedon säilyminen muuttumattomana on keskeinen yhteiskuntaa va-kauttava tekijä. Häiriöt näissä palveluissa voivat nopeasti rapauttaa kansalaisten luottamusta julkiseen hallintoon ja yhteiskuntaan laajemminkin. Kansallisarkiston aineistojen osalta kyse on myös oikeusvarmuuden toteutumisesta.

Lausunnot lukuun 5. Huoltovarmuustoiminnan rahoitus ja kehitys

-

Lausunnot lukuun 6. Valtioneuvoston tavoitteiden seuranta

Muut selontekoa koskevat yleiset kommentit

Kansallisarkiston koko lausunto:

Kansallisarkisto kiinnittää työ- ja elinkeinoministeriön sekä valtioneuvoston huomiota kulttuuriperinnön huoltovarmuuteen. Ministeriön päätösluonnos huoltovarmuuden tavoitteista ei ota huomioon kulttuuriperinnön asemaa keskeisenä valtion ja kansakunnan olemassa-oloon sekä yhteiskunnan toimintaan liittyvänä suojelukohteena, joka vaatii erityisiä varautumistoimia.

Menneen todentavaan ja kansallista identiteettiä luovaan kulttuuriperintöön kohdistuu tällä hetkellä poikkeuksellisen suuria ulkoisia uhkia. Yhteiskunta ei poikkeusoloissakaan voi toimia tehokkaasti ilman sen identiteetin symbolien ja tositteiden riittävää suojelua. Kulttuuri-perinnön suojelu tulee järjestää entistä varmemmin osana kokonaisuunpuolustusta. Kansallisarkiston tietovarannot tulee huomioida huoltovarmuuden tavoitteissa osana yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisiä tietovarantoja.

Kulttuuriperintö on laaja käsite, ja se kattaa niin aineellisia kuin aineettomia arvoja. Kansallisarkiston osalta puhutaan Suomen kulttuurisen, yhteiskunnallisen ja valtiollisen identiteetin säilymisestä ja siitä kertovan aineiston todistusvoimaisuuden varmistamisesta. Kansallisarkiston on vastuussa yli kahden miljardin sivun analogisista aineistoista ja jo yli 200 miljoonasta digitaalisesta tiedostosta. Tietovaranto on mittava. Kansallisarkistoon on koottu ja kootaan valtion kaikkien viranomaisten arkistoitavat aineistot sekä suuri määrä yksityisen sektorin keskeisiä aineistoja. Aineistot sisältävät tietoja kaikilta yhteiskuntaelämän osa-alueilta, ja niillä on merkitystä niin tutkimuksessa kuin oikeuksien toteuttamisessa.

Kansallisarkiston sähköisen arkistoinnin palvelu tulee luokitella yhteiskunnan kannalta kriittiseksi tietovarannoksi tiedon määrän, tietosisältöjen ja niiden luottamuksellisuuden vuoksi. Tietovarannon suojaaminen tietomurroilta, tietojen manipuloinnilta, tuhoamiselta ja laitto-malta käytöltä on kriittistä, jotta kansalaisten oikeudet toteutuvat kaikissa olosuhteissa. Luottamus digitaalisen tiedon säilyminen muuttumattomana on keskeinen yhteiskuntaa va-kauttava tekijä. Häiriöt näissä palveluissa voivat nopeasti rapauttaa kansalaisten luottamusta julkiseen hallintoon ja yhteiskuntaan laajemminkin. Kansallisarkiston aineistojen osalta kyse on myös oikeusvarmuuden toteutumisesta.

Kansallisarkiston näkemyksen mukaan tulisi myös selvittää, tulisiko huoltovarmuuslakia kehittää siten, että se ottaisi nimenomaisesti huomioon kulttuuriperinnön suojelun osana huoltovarmuutta.

Kansallisarkisto kiittää Huoltovarmuuskeskusta siitä, että se järjestää kulttuurialan huolto-varmuutta ja henkistä kriisinkestävyyttä käsittelevänä kutsuseminaarin 28.2.2024. Samalla Kansallisarkisto

huomauttaa, että kulttuuriala ei ole kytkeytynyt kriisinkestävyyteen vain kansalaisyhteiskunnan tai yksityisen sektorin toiminnan kautta, vaan myös konkreettisina viranomaisten kokoelmina, tietovarantoina ja viranomaistoimintana (Kansallisarkisto, Museo-virasto, Kansallinen audiovisuaalinen instituutti).

Aakkula Immo
Kansallisarkisto